OPEN UNIVERSITEIT

KANSENFABRIEK

In de serie Facultatief portretteert *Mr.* iedere maand een van de tien juridische faculteiten in Nederland, met de nadruk op de masterfase. De Open Universiteit biedt onderwijs op afstand, maar is tegelijkertijd voor iedereen dichtbij. Er is geen vooropleiding vereist en de studie is goed te combineren met een beroep of een verblijf in het buitenland.

DOOR **HENRIETTE VAN WERMESKERKEN** FOTO'S **CHRIS VAN HOUTS**

MET VEEL VRIJHEID

De Open Universiteit is een 'gewone' universiteit, maar toch heel anders dan de andere negen universiteiten in Nederland met een juridische faculteit. De meeste rechtenstudenten, ruim 75%, doen hun studie naast hun baan of andere bezigheden. De gemiddelde leeftijd ligt met veertig jaar hoger dan bij andere faculteiten. "Deze universiteit is opgericht voor een bijzondere studentenpopulatie", vertelt Jac Rinkes, hoogleraar privaatrecht. "Mensen die de studie combineren met werk, topsport, een gezin of wat dan ook. Onze studenten hebben vaak een andere startpositie dan studenten bij andere faculteiten, die zó van het vwo komen. Bij ons studeren vraagt discipline en zelfstandigheid. Ik ben onder de indruk van de toewijding en het enthousiasme van onze studenten. Het geeft mij persoonlijk veel arbeidsvreugde."

YOULEARN

De universiteit werd in 1984 opgericht vanuit het idee dat de studenten in hun eigen tijd, hun eigen tempo en op hun eigen plaats zouden studeren. Een beetje zoals de ideeën over 'Het nieuwe werken' van veel later, hoewel de stand van de technologie in de jaren tachtig natuurlijk anders was. Dat idee bestaat nog steeds, zij het dat de faculteit nu een in tijd gestructureerd leerprogramma aanbiedt. Rinkes: "De studenten vinden dat vinden dat prettig, en hun werkgevers ook. Het bevalt de gezinsleden van de studenten trouwens ook goed, hoor ik. Het geeft structuur en duidelijkheid. Het eigen tempo staat dus niet meer voorop, maar het kan nog wel, voor wie dat wil. De tijd en plaats van studeren bepalen de studenten natuurlijk nog steeds helemaal zelf."

> "DE TIJD EN DE PLAATS VAN STUDEREN BEPALEN ONZE STUDENTEN HELEMAAL ZELF"

De Open Universiteit heeft een eigen elektronische leeromgeving ontwikkeld, Youlearn genaamd. Die leeromgeving ondersteunt het onderwijsmodel van activerend online leren, dat studenten de mogelijkheid biedt om online te studeren. Niet alleen passief, maar ook actief. Binnen dit onderwijsmodel is een studiejaar ingedeeld in vier 'kwartielen'. Tijdens een kwartiel volgt de student een of meer vast geprogrammeerde cursussen. Studenten hoeven niet meer, zoals vroeger, zelf hun studiepad in te richten. Daarnaast biedt de faculteit zogeheten variabele cursussen aan, waarvoor studenten zich op elk willekeurig moment kunnen inschrijven.

Decaan Jac Rinkes

Vanwege de andere bezigheden van de studenten is voor de studie meer tijd uitgetrokken dan bij andere juridische faculteiten. Een master van 60 studiepunten duurt hier twee jaar in plaats van één. Maar voor wie sneller of langzamer wil, biedt de faculteit oplossingen op maat.

VIRTUELE KLASSEN

"Wij maken werkmateriaal waarmee studenten zelfstandig kunnen werken, en daarin worden ze strak begeleid", legt Rinkes uit. "Literatuur wordt ondersteund met toelichtende teksten, oefenmateriaal, zelftoetsen en oefententamens." Traditionele hoorcolleges en werkgroepen zijn er niet. Wel zijn er online lessen in virtuele klassen. Dat gebeurt live, op een vast tijdstip, waarbij studenten kunnen inloggen. De docent is met audio en video aanwezig, en ook de studenten kunnen audio en video gebruiken. Er is een deelnemerslijst, een chatfunctie, een whiteboard waarop vragen, PowerPoints, voorbeelden, andere websites of aantekeningen met de studenten worden gedeeld. Sommige leereenheden starten met een video-interview van zo'n drie kwartier, waarin een hoogleraar zijn of haar visie geeft op een meer theoretisch gedeelte van het onderwerp. Een soort hoorcollege, maar dan in de vorm van een interview, opgenomen en gemonteerd. Studenten kunnen het bekijken wanneer zij willen. Los hiervan kunnen studenten zich rechtstreeks tot hun docenten wenden. Rinkes: "Studenten kunnen binnen de leeromgeving vra-

BEKENDE ALUMNI

- Sietske Dijkstra, rechter bij de Rechtbank Noord-Nederland
- Sébas Diekstra, advocaat bij Diekstra Van der Laan
- Rob Welten, burgemeester Borne

gen stellen aan de docent. De norm is dat we binnen 24 uur reageren, dus er komt snel antwoord. Er is veel interactief verkeer, niet alleen via Youlearn maar ook via de gewone e-mail. Ik heb veel contact met studenten."
Alles is digitaal, maar contact in persoon met een docent is ook mogelijk. De Open Universiteit heeft vijftien studiecentra verspreid door het land, waar begeleidingsbijeenkomsten worden gegeven. Studenten kunnen daar docenten ontmoeten om te praten over de invulling van papers of scripties. Sommige vakken hebben een bijeenkomst aan het begin, in het midden en aan het eind van de cursus. Verplicht zijn die bijeenkomsten niet. "Nee, bij ons is heel weinig verplicht. Blokken met een bepaald aantal colleges of werkgroepen hebben wij niet. Als student moet je het zelf doen, dat staat voorop."

"ALLES IS DIGITAAL, MAAR CONTACT IN PERSOON MET EEN DOCENT IS OOK MOGELIJK"

DRUMMER

Ton Lamers volgde het conservatorium, werd slagwerker en ging rond zijn 35e rechten studeren bij de Open Universiteit. Nu werkt hij als voorzitter van de Centrale Examencommissie bij ArtEZ, Hogeschool voor de Kunsten. Dat combineert hij met verschillende bijbanen. Zo is hij senior postdoc onderzoeker bij de Open Universiteit, zit hij in verschillende klachten- en bezwarencommissies en publiceert hij met regelmaat. Drummen doet hij alleen nog voor de lol. "Ik volgde een klassieke muziekopleiding, maar speelde ook jazz en pop. Veel in big bands, en daarnaast klassieke koor- en orkestbegeleiding. Dat heb ik tien jaar gedaan. De kunstwereld is een kleine wereld. Op een gegeven moment dacht ik: *is that all there is*? Als musicus had ik mijn zaken altijd op orde en ik hielp daar ook anderen bij. Ik was een echte ondernemer. Dat was in de kunstwereld van toen eigenlijk *not done*, want het ging niet om het geld. Nee, maar je moet wél kunnen bestaan."
Via een bevriende advocaat kwam Lamers met rechten in aanraking. Die studie sprak hem aan, en hij startte bij de Open Universiteit. Toen de studie af was werd Lamers gevraagd te promoveren. Binnen twee jaar rondde hij zijn promotieonderzoek af. Onderwerp: samenhangende rechtsverhoudingen in het contractenrecht, toegespitst op de muziekindustrie. "Het ging over tussenpersonen als impresario's en evenementenbureaus, die tot voor kort de muziekindustrie domineerden", vertelt Lamers. "Dat is nu over. Dankzij internet kunnen artiesten tegenwoor-

dig zelf afspraken en boekingen maken."
Bij andere faculteiten werken veel promovendi aan de faculteit, op promotieplekken. Bij de Open Universiteit is dat anders. Daar zijn juist veel buitenpromovendi, die het promoveren 'erbij' doen. De faculteit biedt hen bijzondere faciliteiten. Ook hier is de begeleiding op afstand. De contacten zijn intensief. "Er zijn studiegroepen en kringen van promovendi", vertelt Lamers. "Hechte groepen van tientallen juristen die informatie uitwisselen en samenwerken. De onderlinge banden zijn warm. Ik heb er een geweldige vriendenclub aan overgehouden. Mijn promotoren Jac Rinkes en Anka Ernes reageerden steeds razendsnel op wat ik stuurde. Binnen twee dagen had ik een inhoudelijke reactie. Anders had ik nooit zo snel kunnen promoveren. De Open Universiteit is een kansenfabriek. Iedereen die zich verder wil ontwikkelen, kan dat daar doen. Mits je je inzet. Het gaat natuurlijk niet vanzelf."

SKYPE

Dat je bij de Open Universiteit in eigen tijd en op je eigen plek studeert maakt het mogelijk dat vanuit het buitenland te doen. Er zijn nauwelijks verplichte bijeenkomsten en als die er toch zijn, dan doet de faculteit er veel aan om de studenten te faciliteren. Rinkes: "Stel: je haalt je bachelors en vervolgens ga je reizen of werken. Wil je dan toch vast aan een masters beginnen, dan heb je bij ons veel vrijheid, want je hoeft nergens naar toe. Ik heb binnenkort een gesprek via Skype met een student die voor zijn werk op de Antillen zit. We gaan het over de invulling van zijn scriptie hebben. We hebben niet alleen studenten, maar ook promovendi die in het buitenland zitten. Mijn meest verre promovenda woonde in Suriname. We bieden afstandsonderwijs, maar er is veel contact tussen studenten en docenten. Door de afstand zijn die contacten vooral op individueel niveau. Studenten onderling hebben vooral virtueel contact, onder meer via de virtuele klassen. Maar we hebben ook lokale studentenverenigingen, bijvoorbeeld in Amsterdam en in Utrecht." ■

FEITEN & CIJFERS

- Universiteit opgericht: 1984
- Aantal studenten: 15.295
- Aantal studenten rechten: 4760, waarvan zo'n 400 masterstudenten
- Aantal medewerkers faculteit Cultuur- en Rechtswetenschappen: 104, waarvan 62 Rechtswetenschappen